Heerlen

De heer M.M.M. van den Berg,
Alhier

Heerlen,
1 september 2026

Documentnummer
1000132

Onderwerp
Beantwoording art33 vragen inzake voorbereiding op natuurbranden in Heerlen en Parkstad

Geachte heer van den Berg

Naar aanleiding van uw vragen d.d. 6 augustus 2026 inzake voorbereiding op natuurbranden in Heerlen en Parkstad delen wij u het volgende mede.

Vraag 1
Is het college bekend met de recente waarschuwingen van de veiligheidsregio's dat Nederland onvoldoende is voorbereid op meerdere gelijktijdige natuurbranden? Welke gevolgen heeft dit volgens het college voor Heerlen en Parkstad?

Antwoord
Ja. Het college is bekend met deze landelijke signalen. Een scenario met meerdere gelijktijdige (natuur)branden legt direct een hoge druk op de regionale repressieve capaciteit en de basisdekking in Heerlen en Parkstad. Opschaling, (inter)regionale bijstand en herbezetting van posten zijn in dergelijke situaties noodzakelijk.

Vraag 2
Hoe beoordeelt het college de risico's voor de Brunssummerheide, de omliggende woonwijken en de Parkstadregio, nu de kans op langdurige droogte en natuurbranden toeneemt?

Antwoord
Het risico op snel uitbreidende natuurbranden neemt toe door aanhoudende droogteperiodes. Vanwege de directe nabijheid van woonwijken, campings en recreatievoorzieningen (het *wildland-urban interface*-effect) heeft de Brunssummerheide een hoog risicoprofiel. Prioriteit ligt bij vroege detectie en snelle compartimentering om overslag naar de bebouwde omgeving te voorkomen.

Vraag 3
Welke lessen zijn getrokken uit recente natuurbranden in Limburg, Nederland en andere Europese landen en welke verbetermaatregelen zijn inmiddels binnen onze regio doorgevoerd?

Antwoord
Landelijk, Europees en regionaal worden incidenten geëvalueerd. Belangrijke lessen en maatregelen binnen onze regio betreffen onder meer:

- *Snelle detectie*: Inzet van vroegtijdige signalering, waaronder afstemming met toezichthouders, cameratoezicht/monitoring en snelle meldingen via meldkamers.
- *Goede bereikbaarheid*: Het up-to-date houden en optimaliseren van brandgangen, calamiteitenroutes en routekaarten voor zwaar materieel in heide- en bosgebieden.
- *Voldoende bluswatervoorzieningen*: Aanleg en onderhoud van geboorde putten, aandacht voor waterwinplaatsen in de omgeving en mogelijke inzet van mobiele grootschalige watertransportsystemen.
- *Samenwerking met terreinbeheerders*: Structureel overleg en operationele afstemming tussen de Veiligheidsregio Zuid-Limburg (VRZL), gemeenten en organisaties zoals Natuurmonumenten.
- *Multidisciplinaire voorbereiding*: Gezamenlijke oefeningen en operationele plannen voor grootschalig natuurbrandoptreden en grensoverschrijdende samenwerking.
- *Informatievoorziening*: Gerichte communicatie via natuurbrandrisico-indexen, waarschuwingsborden bij natuurpoorten en voorlichting aan recreanten en omwonenden bij aanhoudende droogte.

Deze inzichten worden - gezien de al langer bekende risico's van natuurbrand en mogelijke gevolgen - niet alleen recentelijk, maar al jaren meegenomen in de voorbereiding, procedures en oefeningen en continu geactualiseerd.

Daarnaast vormt effectief natuurbeheer en de versterking van biodiversiteit de eerste verdedigingslinie tegen grootschalige, onbeheersbare natuurbranden. In de gemeente Heerlen en het aangrenzende beschermde Natura 2000-gebied Brunssummerheide (beheerd door Natuurmonumenten), richt het beheer zich op:

1. Omvorming naar gemengd en brandvertragend bos
- Naaldbomen: Oorspronkelijk gedomineerd door monoculturen van grove den, die door hun hars en droge naaldenbodem zeer brandgevaarlijk zijn.
- Loofbomen: Natuurmonumenten en de gemeente stimuleren actief de terugkeer en aanplant van inheemse loofbomen zoals zomereik, ruwe berk, beuk en lijsterbes. Loofhout houdt meer vocht vast en vertraagt het vuur aanzienlijk ten opzichte van aaneengesloten naaldbossen.

2. Mozaïekstructuur en heidevegetatie
- Struik- en heidelagen: De open vlaktes bestaan hoofdzakelijk uit struikhei en dophei, afgewisseld met open zandverstuivingen, vennen en moerasvegetatie (zoals rondom de Roode Beek).
- Begrazing en kleinschalig beheer: Inzet van schaapskuddes en maai-/plagbeheer voorkomt dat gras (zoals pijpenstrootje) en opslag van dennen/berken gaan overheersen, wat helpt om de "brandstoflast" (ophoping van droog organisch materiaal) te verlagen.

3. Natuurlijke barrières
- Door open zandvlaktes, vochtige beekdalen en loofbosgordels strategisch tussen de droge heidevelden en dennenpercelen in te richten, ontstaan natuurlijke compartimenteringen die het overslaan van een eventuele natuurbrand vertragen of stoppen.

Vraag 4
Beschikt de brandweer binnen Veiligheidsregio Zuid-Limburg over voldoende personeel, specialistische kennis en materieel om één of meerdere gelijktijdige natuurbranden effectief te bestrijden? Zo nee, welke knelpunten ziet het college?

Antwoord
De VRZL beschikt in het algemeen over voldoende specialistische eenheden en actuele vakkennis. Knelpunten ontstaan primair bij langdurige inzetten en gelijktijdigheid; dit leidt tot uitputting van personeel en zet de reguliere stedelijke paraatheid onder druk doordat kazernes herbezet moeten worden. Onder andere daarom kan, indien zich meerdere grootschalige incidenten gelijktijdig voordoen, aanvullende (inter)regionale of landelijke ondersteuning worden ingezet.

Vraag 5
Deelt het college de mening dat de werving en het behoud van brandweervrijwilligers en beroepskrachten met hoge urgentie moeten worden versterkt? Welke concrete acties worden hiervoor ondernomen en acht het college deze voldoende?

Antwoord
Ja. Het werven en behouden van zowel beroeps- als vrijwillig personeel heeft hoge prioriteit. Binnen de kaders van het Meerjarenbeleidsplan (MJBP) zet de VRZL in op gerichte wervingscampagnes, flexibilisering van roosters en behoudsmaatregelen. Structurele uitbreiding van de beroepssterkte is financieel begrensd, maar de huidige inspanningen borgen de basisparaatheid. Ten slotte is burgemeester Wever als portefeuillehouder Financiën en Personeel binnen het Algemeen Bestuur van de VRZL nauw betrokken bij de ontwikkeling en versterking van de organisatie.

Vraag 6
Is het college bereid te pleiten voor extra investeringen?

Antwoord
Ja. Helaas hebben we in het algemeen te maken met een krappe arbeidsmarkt en een toenemende druk op personeel. Ook de brandweer ondervindt hiervan de gevolgen; de beschikbaarheid van vrijwilligers overdag staat onder druk en de werving blijft uitdagend. Binnen de financiële realiteit van het MJBP, waarin keuzes en ambities worden afgewogen binnen de kaders van het en de financiële meerjarenbegroting van de VRZL, blijven we maximaal inzetten op aantrekkelijk werkgeverschap, gerichte wervingscampagnes, duurzame inzetbaarheid en het slim en robuust organiseren van de personele capaciteit. Burgemeester Wever brengt deze urgentie – mede in zijn rol als portefeuillehouder Financiën en Personeel binnen het Algemeen Bestuur van de VRZL – waar dat passend is ook in bij het Veiligheidsberaad, de Provincie en het Rijk, met name voor (co)financiering van landelijke en (boven)regionale brandbestrijdingscapaciteit.

Vraag 7
Beschikt de brandweer over voldoende specialistisch materieel?

Antwoord
De VRZL beschikt over 4x4 terreinvaardige blusvoertuigen, dompelpompen en grootschalig watertransport (WTS). Voor innovatieve middelen zoals drones met warmtebeeldcamera's wordt samengewerkt met landelijke specialistische teams en de politie. Aanvullende investeringen in lichter, wendbaarder materieel worden meegenomen in de reguliere vervangingscycli van het MJBP. Momenteel vindt binnen de VRZL in dat kader een actualisatie van de voertuiglijn plaats, waarbij ook nadrukkelijk wordt gekeken naar het materieel natuurbrand en doorontwikkeling daarin, zoals specialistische bosbrandbestrijdingsvoertuigen.

Vraag 8
Zijn bereikbaarheid, bluswatervoorzieningen en brandgangen voldoende op orde?

Antwoord
De basisinfrastructuur is op orde, maar vereist continu onderhoud. Jaarlijks worden calamiteitenroutes gecontroleerd op overhangend groen en begaanbaarheid van zandpaden. Op korte termijn blijven we samen met de VRZL en terreinbeheerders investeren in het vrijhouden van brandgangen en de capaciteit van voldoende bluswater, zoals door de aanleg van geboorde putten. Verder is er een goede samenwerking; waar verbeteringen noodzakelijk blijken, worden deze in gezamenlijk overleg opgepakt. Zo heeft Natuurmomenten recentelijk een systeem met reflectoren ingevoerd waardoor het voor de brandweer sneller duidelijk is welke wegen wel en welke wegen niet begaanbaar zijn. Dit draagt bij aan een snelle inzet; bij natuurbrand is de eerste klap een daalder waard.

Vraag 9
Is er voldoende capaciteit bij meerdere gelijktijdige incidenten?

Antwoord
Dat is afhankelijk van de aard, duur en omvang van de incidenten. Bij gelijktijdige incidenten vindt prioritering plaats op basis van levensreddend handelen en het beschermen van vitale infrastructuur en woonkernen. De VRZL beschikt hiertoe over procedures voor capaciteitsverdeling. Daarnaast worden eenheden uit herbezettingsteams geactiveerd om de basiszorg in stand te houden en ten slotte kan waar nodig op basis van het grote netwerk binnen de VRZL de samenwerking met andere veiligheidsregio’s en veiligheidsdiensten worden benut.

Vraag 10
Hoe vaak worden natuurbrandscenario's geoefend?

Antwoord
Er vinden jaarlijks op diverse niveaus (van zowel manschap tot hoofdofficieren) meerdere oriëntaties, operationele tests en multidisciplinaire oefeningen plaats bij de natuurgebieden in Zuid-Limburg. Dit altijd in samenwerking met de natuurbeheerders, Natuurmonumenten, veiligheidspartners en gemeenten. Ook de samenwerking met Belgische en Duitse brandweerkorpsen is operationeel geborgd via de Euregionale samenwerkingsovereenkomsten (EMRIC) en wordt geoefend. Verbeterpunten worden verwerkt binnen de reguliere planvorming en oefencyclus.

Vraag 11
Zijn evacuatieplannen actueel?

Antwoord
Ja. Er liggen standaard operationele procedures voor ontruimingen van natuur- en recreatiegebieden; grootschalige ontruimingen van woonwijken verlopen via generieke crisisbeheersingsplannen. Ook risico's voor bijvoorbeeld vitale infra (zoals hoogspanningstracés en gasleidingen) zijn in kaart gebracht en worden bijgewerkt met de meest actuele informatie.

Vraag 12
Hoe verloopt de samenwerking?

Antwoord
Goed. Er vindt structureel intensieve samenwerking plaats tussen gemeenten, VRZL, terreinbeheerders en andere partners op het gebied van natuurbeheer, risicobeheersing en crisisbeheersing. Deze samenwerking richt zich onder andere op preventie, bereikbaarheid, vegetatiebeheer en voorbereiding op incidenten.

Vraag 13
Welke investeringen zijn de komende vijf jaar noodzakelijk?

Antwoord
Noodzakelijke investeringen betreffen materieelvervanging, digitalisering/vroege detectie en opleidingscapaciteit. Het achterwege blijven hiervan vergroot het risico op snellere escalatie van natuurbranden, hogere economische en ecologische schade, en een zwaardere belasting op de reguliere hulpverlening.

Vraag 14
Is het college bereid de raad jaarlijks te informeren?

Antwoord
Ja. Het college is bereid de raad periodiek te informeren via de reguliere P&C-cyclus, de jaarverslagen van de VRZL en specifieke themabrieven over openbare orde en veiligheid.

Vraag 15
Is het college bereid een regionale natuurbrandstrategie op te stellen?

Antwoord
Het college ondersteunt een integrale aanpak. Veel bouwstenen hiervoor liggen reeds verankerd in het regionale risicoprofiel en beleidsplannen van de VRZL. Het college is aanvullend hierop sinds 2024 samen met de VRZL in verkenning hoe dit kan worden samengebracht in een aangescherpte strategie (Natuur Brand Managementplan) en werkt momenteel met betrokken partners aan deze ontwikkeling. Wanneer dit leidt tot nieuwe bestuurlijke afspraken of verdere beleidsontwikkelingen, zullen wij de gemeenteraad daarover uiteraard informeren.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Heerlen,

de burgemeester, de wnd. secretaris,

drs. R. Wever J.C.N. Eijkenboom